

עמ"מ 33823/04/17 - אברהם בן יעקב דותן (עציר) נגד נציבות שרות המדינה

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עמ"מ 33823-04-17 דותן(עציר) נ' נציבות שרות המדינה
תיק חיצוני: 171/16

בפני	כבוד השופט עודד שחם
מערערים	אברהם בן יעקב דותן (עציר) על ידי י' רזניק, עו"ד, ונ' רזניק, עו"ד
נגד	נציבות שרות המדינה על ידי ל' וולפוס, עו"ד, מפרקליטות מחוז ירושלים
משיבים	

פסק דין

1. בפני ערעור על גזר דין שניתן כנגד המערער בבית הדין למשמעת של עובדי המדינה מיום 5.3.17 בתיק בד"מ 171/16 (בהרכב א' כהן, עו"ד - אב"ד; ח' אהרון, ס' נהיר, עו"ד, חברים).

2. ברקע ההליך נמצאות העובדות הבאות. המערער הוא ד"ר אברהם דותן (להלן - המערער). הוא הורשע על פי הודאתו בעבירות משמעת לפי סעיפים 17(1), (2), (3), (4) ו- (6) לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג-1963. ההרשעה באה בעקבות הרשעה של המערער בהליך פלילי (ת"פ (מחוזי ת"א) 13882-12-15) בשורה של עבירות, ובהן 63 עבירות מרמה והפרת אמונים לפי סעיף 284 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן - חוק העונשין); 67 עבירות של לקיחת שוחד לפי סעיף 290 לחוק העונשין; 28 עבירות של הספקת סם מסוכן לפי סעיף 13 לפקודת הסמים המסוכנים; 35 עבירות של ניסיון להספקת סם מסוכן לפי סעיף 13 לפקודת הסמים המסוכנים יחד עם סעיף 25 לחוק העונשין; 10 עבירות של השמטת הכנסה מדו"ח לפי סעיף 220(1) לפקודת מס הכנסה; ו- 13 עבירות של מרמה, עורמה ותחבולה בכוונה להתחמק מתשלום מס לפי סעיף 220(5) לפקודת מס הכנסה.

3. העבירות בוצעו במסגרת תפקידו של המערער כרופא בכיר במרפאת כאב בבית החולים וולפסון. במסגרת תפקידו היה המערער אחראי להמליץ על שימוש בקנביס רפואי ולחתום על טפסי בקשה לקבלת רישיון שימוש בקנביס למטרות רפואיות. המערער חבר לאחר. ביחד הם יצרו קשר עם עשרות רבות של לקוחות, ובמסגרתו קבע המערער תורים ללקוחות בבית החולים תוך עקיפת מערכת זימון תורים באופן שהתור הוקדם באופן משמעותי; הנפיק ללקוחות טופס בקשה לרישיון שימוש בקנביס רפואי ומסמכי המלצה על שימוש בקנביס רפואי, אשר הכילו רישומים כוזבים; קיבל תשלום עבור פעולות אלה, ולא דיווח על ההכנסות שהפיק מהן. התמורה הכוללת ששולמה על ידי הלקוחות עמדה לכל הפחות על 356,106 ₪. במסגרת ההליך הפלילי, הושתו על המערער, בין היתר, מאסר בפועל לתקופה של 46

חודשים; חילוט רכוש בסך של 150,000 ₪; וקנס בסך של 250,000 ₪.

4. בגזר הדין מושא הערעור שבפניי, ציטט בית הדין קביעות בגזר הדין בהליך הפלילי, לפיהן מדובר במסכת חמורה של אירועים; בניצול מעמדו של המערער כרופא בכיר וכעובד במרפאת הכאב; ובמעילה חמורה באמון. בית הדין עמד על כך שהמערער, רופא במקצועו, היה אמור לשמש דוגמא לכיבוד החוק, ליושר וליושרה. הוא עמד על כך שהשימוש בסם הקנביס אסור ככלל. כן עמד בית הדין על חומרתה של עבירת השוחד, תוך ציטוט מפסיקה אודות הסכנה הטמונה בעבירה זו לצביונה ולחוסנה של החברה ולהשחתת המידות במערכות השלטון. בית הדין הפנה לפסיקה לפיה הכלל הרחב בדין המשמעתי המתייחס לעבירה זו הינו פיטורין משירות המדינה, פסילה משירות, לתקופה מסוימת או לצמיתות, ואף שלילת פיצויי פיטורין, כולם או מקצתם (עש"ם 5282/92 מדינת ישראל נ' כתב, פ"ד נב(5) 87 (1998), סעיף 7 לפסק דינו של כב' השופט י' זמיר). בית הדין עמד על כך שנוכח הפגיעה הקשה של מעשי השוחד בתדמית השירות הציבורי ועובדיו ובאמון הציבור ברשויות המדינה, יש הכרח בהשתת אמצעי משמעת חמורים, הכוללים פיטורין, פסילה, ושליטת זכויות ממוניות, אשר יענו על תכליות ההרתעה והמניעה של הדין המשמעתי.

5. אשר לעבירות המס בהן הורשע המערער, ציטט בית הדין דברים אודות הפגיעה הקשה הנובעת מהן בקופה הציבורית. בנוסף התייחס לפגיעה העמוקה שיש בהן בעיקרון השוויון, בהיבט של חובת נשיאה משותפת, שוויונית והוגנת בנטל החובות לספק את צרכי החברה כולה.

6. בית הדין עמד על נסיבותיו האישיות של המערער, ובהן גילו (יליד 1951); תפקידו; עונש המאסר שהוא מרצה החל מיום 9.11.15; אופיו ותפקודו כפי שעלו מגזר הדין הפלילי; מצבו המשפחתי; ונטילת האחריות מצד המערער למעשיו.

7. בית הדין עמד על תכלית כפולה של אמצעי המשמעת: האחת, מניעת פגיעה משמעותית בתפקודו של השירות הציבורי, בתדמיתו ובאמון הציבור בו. השנייה, הרתעת עובדים אחרים לבל ייכשלו במעשים דומים (עש"ם 9433/07 מדינת ישראל נ' אבשלומוב (21.5.2008)). בתוך כך עמד בית הדין על הצורך להביא בחשבון שיקולים אינדיבידואליים הנוגעים לנאשם, במסגרת אמצעי המשמעת המוטלים עליו. בית הדין עמד על כך שיש להגיע לנקודת איזון עונשית ראויה שתשקול את תכלית הדין המשמעתי אל מול נסיבותיו האישיות של הנאשם (עש"ם 3295/08 אזולאי נ' מדינת ישראל (23.6.2008)). בה בעת הוזכרה הלכה לפיה המשקל שיש לייחס לנסיבות האישיות בגדרי הדין המשמעתי, פחות לעומת הדין הפלילי (עש"ם 2165/08 זיקרי נ' מדינת ישראל (3.4.2008)).

8. בית הדין עמד גם על שיקולים הנוגעים לטיב העבירה, היקפה, תדירותה, זיקתה לתפקידו של העובד, והיותה חלק מתופעה רחבה יותר בשירות הציבורי אותה יש לבער. בית הדין קבע, כי נוכח חומרת מעשיו של המערער, אין מנוס מפיטוריו ומפסילתו לשירות המדינה. המעשים פגעו באופן אנוש בשירות הציבורי. משכך הם מחייבים פסילה של המערער לשירות המדינה לתקופה משמעותית, תוך שלילת זכויותיו לתשלומי גמלאות מן המדינה בתקופת הפסלות (סעיפים 15(4) ו- 15(5) לחוק שירות המדינה (גימלאות) [נוסח חדש], התש"ל-1970 (להלן - חוק שירות המדינה (גימלאות))). צוטטה פסיקה לפיה ככל שהנזק שגרם העובד לקופת הציבור חמור יותר, וככל שנטל לכיסו כספי ציבור, מתחזקת ההצדקה לשלול ממנו את קצבת הפרישה שלו (עש"ם 3789/04 ציפורי נ' נציבות שירות המדינה, פ"ד נט(1) 721 (2004)). בית הדין ציין כי המערער פגע קשות בקופה הציבורית, ועל כן מוצדקת פסילתו לשירות המדינה ושליטת גמלאות בתקופת הפסלות. כן הפנה בית הדין לפסיקה בה אושרה פסילה לתקופה של 7 שנים של רופא בכיר שהורשע בלקיחת שוחד (בר"ש 3207/10 ריחני נ' מדינת ישראל (19.9.2010)).

9. בסופם של דברים קבע בית הדין, כי נוכח תרומתו של המערער לבית החולים ותפקודו קודם לביצוע העבירות, תימשך

פסילתו משירות עד הגיעו לגיל 71. יצוין, כי בכך לא קיבל בית הדין את עמדת המדינה, אשר עתרה לפסילת המערער לצמיתות. עוד קבע בית הדין כי בתקופת הפסילה לא תשולם למערער גמלה בשיעור כלשהו, הואיל ומדובר בפסילה בנסיבות חמורות במיוחד, המטילות קלון על המערער (סעיף 57(1) סיפא לחוק שירות המדינה (גימלאות)).

10. בית הדין שלל את האפשרות לעשות שימוש בסמכות להמליץ על מתן גמלה בתקופת הפסלות, ולו בשיעור חלקי, לרעייתו של המערער (סעיף 62(א) לחוק שירות המדינה (גימלאות)). בית הדין קבע, כי מתן המלצה כאמור יעשה פלסטר את תכליותיו של אמצעי המשמעת של פסילה. בית הדין לא מצא הצדקה להמלצה כאמור, נוכח העבירות החמורות מאד שביצע המערער בשיטתיות לאורך שנים.

11. נוסף על הפסילה משירות המדינה עד לגיל 71, הטיל בית הדין על המערער נזיפה חמורה; פיטורין לאלתר; ופסילה לצמיתות ממשרד הבריאות.

12. הערעור שבפניו סב על שני עניינים: האחד, אורך תקופת הפסילה משירות המדינה אשר גזר בית הדין; והשני, דחיית הבקשה למתן המלצה על תשלום גמלה לרעייתו של המערער, בתקופת פסילתו.

13. לאחר שנתתי דעתי לטענות הצדדים, הגעתי למסקנה כי יש לדחות את הערעור, על שני חלקיו. אסביר את שיקוליי.

14. אשר לתקופת הפסילה. נקודת המוצא לדיון היא, כי המערער הורשע בשורה ארוכה ביותר של עבירות, אשר חומרתן מופלגת. המעשים בוצעו באופן שיטתי, במשך שנים ארוכות, תוך פגיעה חמורה ביותר באמון שניתן במערער, ותוך ניצול תפקידו לצורך גריפת רווחים אישיים, אגב הספקת סמים אסורים. ביצוע העבירות התאפיין בתחכום, עורמה והסתרה, הן ממקום העבודה של המערער, הן מרשויות המס. במעשים טמונה פגיעה אנושה בערכי היסוד של טוהר מידות המאפיינים שירות ציבורי הגון, הפועל לטובת הציבור בכללותו. המעשים מבטאים התנכרות והתנערות של המערער מערכים בסיסיים אלה, והעדפת טובתו האישית על פניהם. יש במעשים כדי להכתים את השירות הציבורי בכתם אשר לא יימחה במהרה, ולפגוע באופן עמוק בתדמיתו ובאמון הציבור בו. לא תהא זו הפרזה כלל לומר, כי המעשים נמצאים סמוך עד מאד לרף העליון של החומרה.

15. משכך, התחייבה תגובה עונשית חמורה, הכוללת פסילה לתקופה משמעותית משירות המדינה. אכן, לפסילה כאמור יש ממד כספי משמעותי. היא שוללת מן המערער את זכותו לגמלאות. צודק המערער בטענתו, כי לזכות זו מרכיב סוציאלי מובהק. ברם, אין בכך כדי לאיין את האפשרות, במקרים מתאימים, להורות על פסילה, בלא תשלום גמלה, כפי שמאפשר חוק שירות המדינה (גימלאות) בנסיבות חמורות במיוחד. בית הדין תיג את המקרה, בצדק, כמקרה בו מתקיימות נסיבות כאמור. תקופת הפסילה שהוטלה הייתה קצרה במידה משמעותית מזו שנתבקשה (היינו, פסילה לצמיתות). התקופה שנקבעה נתנה משקל ראוי למכלול נסיבותיו של המקרה, ובהן נסיבותיו האישיות של המערער. מדובר בתקופה מידתית, אשר ודאי אינה נוטה, בנסיבותיו החמורות של המקרה, על הצד המחמיר עם המערער. לא מצאתי עילה להוסיף ולהקל עם המערער מעבר למה שכבר נעשה על ידי בית הדין.

16. המערער שם את הדגש בטיעונו על הצורך להתחשב, גם במסגרת ההליך המשמעותי, בנסיבותיו האישיות. נראה, כי אין מחלוקת על הצורך להתחשב בנסיבות אלה, כמו גם על כך, שמשקלן בהליך המשמעותי, נוכח תכליותיו של הליך זה, הינו משקל מוגבל. כך עולה מן הפסיקה שציטט המערער עצמו בערעורו (ראו עש"ם 6920/03 כהן נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(3) 655 (2004), שם הביאו הנסיבות האישיות והעבר הנקי להקלה "במידת מה"; ראו גם עש"ם 3446/05 מדינת ישראל נ' דראושה (28.6.2005), בו צוינה נסיגה "במעט" של תכליתם הרגילה של אמצעי המשמעת נוכח

נסיבותיו האישיות של הנאשם שם).

17. ספציפית, מפנה המערער לגילו; למאסר הארוך אותו הוא מרצה, וממנו הוא צפוי להשתחרר לאחר הגיעו לגיל פרישה; לתשלומים בהם נשא בגין קנס, הסרת מחדל לרשויות המס וחילוט, בסכום כולל של 756,000 ₪; לסיכויי הנמוכים למצוא עבודה לאחר שחרורו, נוכח גילו ונוכח הרחקתו מן השירות הציבורי, והתליית רישיונו לעסוק ברפואה לחמש שנים מיום שחרורו מבית הכלא; לכך שהמערער לא קיבל שכר מחודש נובמבר 2015; ולמצבו הבריאותי והסבל הנגרם לו בבית הכלא.

18. שיקולים אלה אינם קלי ערך. בצדק עמד בא כוח המערער על הצורך בהבטחת קיום סביר בכבוד, ודאי בהגיע אדם לגיל פרישה. בה בעת, גם נוכח שיקולים אלה, לא השתכנעתי כי האמצעי העונשי שהוטל על המערער הוא בלתי מידתי. קל וחומר שלא שוכנעתי כי יש מקום להתערבות בו. אוסיף, כי בהקשר זה לא הונחה תשתית של ממש המלמדת על מצבה הכלכלי הכולל של משפחת המערער, ולא נפרשה תמונה מפורטת, לרבות ביחס לנכסים וזכויות, העשויה ללמד על פגיעה בלתי מידתית הנובעת מתקופת הפסילה שנקבעה.

19. אשר לסוגיית ההמלצה על תשלום גמלה לרעייתו של המערער. עניין זה מתייחס לתקופה שלאחר שחרור המערער מן המאסר בו הוא נתון. גם כאן, לא מצאתי כל עילה להתערב בגזר הדין. יש ממש בעמדת בית הדין, כי השימוש בסמכות זו נוטה להחליש את עוצמתו של אמצעי המשמעת של פסילה משירות המדינה. בהתחשב בתקופת הפסילה משירות המדינה, אשר לא נקבעה במקרה זה על הצד הארוך, יחסית, ובחומרת מעשיו של המערער, אין כל עילה להתערב בשיקול דעתו של בית הדין, אשר לא מצא הצדקה למתן המלצה כאמור.

20. בהקשר זה נתתי דעתי לכך, שהמדינה הותירה עניין זה בבית הדין לשיקול דעתו של בית הדין. בדיון בפניי (בו לא חזרה המדינה על עמדה זו) הוסברה גישה זו של המדינה בבית הדין על רקע עמדתה העונשית. אזכיר, כי המדינה עתרה בבית הדין לפסילת המערער משירות המדינה לצמיתות. הסבר זה שניתן על ידי המדינה הוא סביר. מתן המלצה על תשלום גמלאות לרעיית המערער, במצב של פסילה לצמיתות, נוטה להפוך את אמצעי הפסילה למידתי יותר. ברם, מקום בו נתחמה הפסילה מלכתחילה עד הגיע המערער לגיל 71, היענות לבקשת המערער בעניין זה נוטה להפר את האיזון שנקבע באמצעי הענישה שהטיל בית הדין, ולהקל עם המערער באופן שאינו הולם את חומרת מעשיו. לכך לא מצאתי כל הצדקה. בסופם של דברים, במוקד העניין לא מצויה עמדת המדינה, כי אם החלטת בית הדין. המסקנה אליה הגיע בית הדין, כמו גם השיקולים ביסודה, מקובלים עליי, ואינם מגלים כל עילה להתערבות. השיקולים עליהם עמדתי לעניין נסיבותיו האישיות של המערער, עת דנתי בנושא תקופת הפסילה, יפים אף לכאן.

21. סופם של דברים, לא מצאתי כי מדובר באחד המקרים החריגים, בהם תתערב ערכאת ערעור באמצעי משמעת שהושתו על ידי בית הדין. התוצאה היא, כי הערעור נדחה.

ניתן היום, י"ג חשוון תשע"ח, 02 נובמבר 2017, בהעדר הצדדים.